

Utbildningsinspektion i Flens grundskoleområde F–5

Förskoleklass

Grundskola åk 1–5

Inledning

Verksamheten i Flens grundskoleområde F–5 har granskats och besökts den 7–8 maj samt den 13–15 maj 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas på det sätt som anges i Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och de fyra skolorna inom Flens grundskoleområde F–5, dels den information som samlats in under besöken. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Flens grundskoleområde intervjuades ett urval av elever och lärare i årskurserna 2 och 5, personal i förskoleklass, ett urval av föräldrar samt rektorn. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 2 och 5 samt verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Bettna skola	Antal elever
Förskoleklass	15
Grundskola	62

2 (16)

Källa: Uppgifter från skolan

Lötenskolan	Antal elever
Förskoleklass	17
Grundskola	96

Källa: Uppgifter från skolan

Nybbleskolan	Antal elever
Förskoleklass	23
Grundskola	108

Källa: Uppgifter från skolan

Söderskolan	Antal elever
Förskoleklass	41
Grundskola	171

Källa: Uppgifter från skolan

I Flens grundskoleområde F-5 ingår fyra skolor; Bettna skola, Lötenskolan, Nybbleskolan och Söderskolan. Samtliga skolor har elever i förskoleklass och i årskurserna 1–5. Bettna skola ligger i samhället Bettna några mil söder om Flen. Övriga skolor ligger i Flens tätort.

Undervisningen i Söderskolan bedrivs i åldersblandade elevgrupper, bland annat utifrån pedagogiska överväganden hos personalen. I övriga skolor styrs klassammansättningen utifrån storleken på årskullarna vilket innebär att klasserna antingen är åldershomogena eller åldersblandade.

I Lötenskolan och Söderskolan finns så kallade förberedelseklasser för barn som nyligen kommit till Sverige. Efter olika lång tid i förberedelseklass övergår barnen till någon av de ordinarie klasserna i rektorsområdet. Eleverna och personalen i förberedelseklasserna har en annan rektor än rektorn för Flens grundskoleområde F-5. Verksamheten i förberedelseklasserna behandlas därför i kommunrapporten.

Helhetsbedömning

Inom Flens grundskoleområde F-5 erbjuds barn i förskoleklass goda förutsättningar för utveckling och lärande. Utifrån genomförda personalintervjuer, dokumentstudier och besök i förskoleklasserna bedömer inspektörerna att läroplanens mål och riktlinjer präglar dessa verksamheter på ett tydligt sätt.

Verksamheten i årskurserna 1–5 måste dock bli mer mål- och resultatstyrd, framförallt avseende kunskapsuppdraget. Uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling begränsas generellt sett till ämnena engelska, matematik och svenska, vilket återspeglas i innehållet i de individuella utvecklingsplanerna, i åtgärdsprogrammen och i de stödinsatser som ges. För övriga ämnen saknas resultat och bedömningar av skolornas måluppfyllelse. Därmed saknas ett viktigt underlag för att genomföra förändringar av undervisningen och bedöma behovet av individanpassning och särskilt stöd.

Skolornas arbete för att skapa en trygg miljö involverar eleverna och rutinerna för att agera när situationer av kränkande behandling uppkommer fungerar. För Lötensskolan och Söderskolan är det emellertid angeläget att utveckla det förebyggande arbetet mot kränkande behandling eftersom det i intervjuer framkommer att miljön i skolorna inte upplevs som trygg av alla elever. I samtliga skolor behöver såväl det främjande som förebyggande arbetet stödjas av aktuella likabehandlingsplaner, baserade på kartläggningar av behoven utifrån de olika diskrimineringsgrunderna.

Rektorsområdet leds av en rektor och en biträdande rektor som delat upp det operativa ansvaret mellan sig. Ansvarsfördelningen är tydlig. I alla fyra skolorna har rektorn ägnat mycket tid åt att skapa ett gott socialt klimat och även prioriterat arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Skolornas personal har ett stort mandat att självständigt tolka och genomföra uppdraget som ges i läroplanen och kursplanerna. Detta får till följd att kvaliteten på undervisningen är lärarberoende, bland annat avseende elevernas möjligheter att pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Inspektörerna bedömer därför att rektorn, för att säkra kvaliteten och likvärdigheten i elevernas utbildning, bör ta ett större ansvar för att leda och utveckla arbetet i skolorna. För att skolornas kvalitetsredovisningar ska fungera som verktyg i detta arbete behöver innehållet i dokumenten förbättras och skolorna personal involveras i utarbetandet.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna genomför inte systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Lärarna följer inte upp varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som har svårigheter i skolarbetet i Lötensskolan och Söderskolan (4 kap. 1 § skollagen).
- Söderskolan utarbetar inte åtgärdsprogram för samtliga elever som skolan bedömt vara i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Likabehandlingsplanen och arbetet med denna uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolornas kvalitetsredovisningar motsvarar inte kraven i förordningen (3, 3a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Bettna skola och Lötensskolan anordnar inte elevens val (skollagen, bilaga 3).
- Undervisningen i svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med kraven i förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

4 (16)

- Fullföljdshänvisning saknas för beslut att en elev ska undervisas i särskild undervisningsgrupp (8 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna måste förbättra sitt arbete så att eleverna successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan.
- Lötenskolans och Söderskolans arbete med att förebygga trakasserier och annan kränkande behandling bör förbättras.
- Rektorn bör ta ett större ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.
- Skolornas kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Andel elever som har uppnått kravnivåerna på nationella ämnesproven i årskurs 5, läsåren 2006/07 och 2007/08

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2006/07	2007/08	2006/07	2007/08	2006/07	2007/08
Bettna	100,0	81,8	66,7	81,8	83,3	90,9
Löten	81,8	90,9	81,8	86,3	81,8	90,9
Nybble	84,0	95,0	87,5	90,0	70,8	90,0
Söder	76,6	96,0	80	72,0	83,3	61,5

Källa: Uppgifter från skolan

Kommentar: Skolorna stämmer av elevernas kunskapsutveckling i ämnet svenska med hjälp av olika tester varje läsår från förskoleklass till och med årskurs 4. I årskurs 5 genomförs de nationella ämnesproven i ämnena engelska, matematik och svenska. Inspektörerna har tagit del av rektorsområdets sammanställningar av provresultat i årskurs 5 från läsåren 2006/07 och 2007/08, se tabell ovan, samt resultat från det läsförståelsetest som genomfördes i årskurs 3, vårterminerna 2006-2008. Resultatsammanställningen visar på en stor variation i måluppfyllelse, men ingen skola, inget ämne eller år avviker entydigt i en positiv eller negativ riktning. Konstateras kan dock att endast 16 av de 26 elever i årskurs 5 i Söderskolan som genom-

förde provet i svenska vårterminen 2008 uppnådde kravnivåerna. Sammanställningen av resultat för årskurs 3 visar att 25 procent av rektorsområdets elever i årskurs 3 inte bedömdes nå målen i svenska baserat på det genomförda testet (DLS), vårterminen 2006. Motsvarande värden för 2007 och 2008 var 35 respektive 31 procent.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att lärarnas arbete med att följa upp kunskapsresultaten endast delvis motsvarar kraven i styrdokumentet på grund av följande avvikelser.

Regelbunden uppföljning av kunskapsutvecklingen i alla ämnen och innehållet i de individuella utvecklingsplanerna

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.

Genom elev- och lärarintervjuerna framkommer att uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling görs av varje enskild lärare i samband med undervisningen och baseras på elevers muntliga och skriftliga prestationer. Kommungemensamma tester i årskurserna 1-4 för att bedöma kunskapsutvecklingen i ämnet svenska samt ämnesproven i årskurs 5 används också. Det varierar mellan lärare i vilken mån elevernas kunskapsutveckling följs upp i samtliga ämnen. Vissa lärare följer endast upp och informerar om kunskapsutvecklingen och måluppfyllelsen i ämnena engelska, matematik och svenska. Detta avspeglas i de exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av, vilka i huvudsak fokuserar på ämnena engelska, matematik och svenska.

Konsekvensen blir att vare sig lärarna eller rektorn har en bild av elevernas kunskapsutveckling i relation till målen i samtliga ämnen. Detta leder i sin tur till att underlag saknas för att utveckla undervisningen och för att bedöma behovet av särskilt stöd, exempelvis i ämnena slöjd eller geografi. Sammantaget måste skolorna vidta åtgärder så att elevernas kunskapsutveckling följs upp, utvärderas och dokumenteras på ett systematiskt sätt i samtliga ämnen.

I Bettna och Nybble skolor upprättades inga individuella utvecklingsplaner för eleverna i årskurs 5 i samband med utvecklingssamtalen under höstterminen 2007. Utvecklingsplaner upprättades dock för samtliga elever i samband med de utvecklingssamtal som hölls under vårterminen 2007. Eftersom den individuella utvecklingsplanen ska vara ett praktiskt redskap för att främja och stödja elevens fortsatta utveckling och lärande vill inspektörerna påpeka vikten av att den förnyas vid varje utvecklingssamtal.

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framtidsytande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008.

1.3 Bedömning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektörerna bedömer att lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper. Bedömningen begränsas dock i flera fall endast till ämnena engelska, matematik och svenska, bland annat med hjälp av ämnesproven i årskurs 5.

Utgångspunkt vid bedömning

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Skolverkets allmänna råd för en likvärdig

bedömning och betygssättning framhålls att det lokala arbetet för att tydliggöra och konkretisera de nationella målen ligger till grund för bedömningen av elevens kunskaper.

I kommunen pågår för närvarande ett utvecklingsarbete för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning. Ett liknande arbete genomfördes läsåret 2003/2004 men begränsades i flera skolor till ämnena engelska, matematik och svenska. Inspektörerna vill därför påpeka vikten av att bedömningar av kunskapsutveckling sker i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Inspektörerna bedömer att genomförandet av utbildningen i huvudsak motsvarar mål och krav i styrdokumentet. Genomförandet präglas dock av den enskilda lärarens kännedom om och förståelse av uppdraget så som det kommer till uttryck i läroplanen och kursplanerna. I årskurs 5 i Lötensskolan och Nybbleskolan har inspektörerna tagit del av mycket goda exempel på hur skolans arbete ger utrymme för olika kunskapsformer och hur eleverna ges möjlighet att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Följande behöver dock utvecklas inom rektorsområdet:

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska läraren se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar

med stigande ålder och mognad. Genom skolornas dokumentation och i intervjuer med elever och lärare framkommer att skolornas arbete med inflytandefrågor fokuseras på elevernas möjligheter att i demokratiska former påverka den fysikiska miljön, t.ex. vilka redskap som ska köpas in till skolgården. Det framkommer också att några lärare, men inte alla, har funnit vägar att låta eleverna påverka planering och innehåll i undervisning. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolorna bör förbättra arbetet så att eleverna successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att anpassningen av undervisningen endast delvis uppfyller mål och krav i styrdokumentet, på grund av följande avvikelser.

Särskilt stöd

I skollagen föreskrivs att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Rektorsområdets bedömningar av vilka elever som är i behov av särskilt stöd grundas på olika tester. Särskilt stöd ges framförallt i form av stöd-undervisning i mindre grupper eller enskilt. Genom intervjuer med personal och genom skolornas åtgärdsprogram framkommer att stödet i första hand ges i ämnena matematik och svenska. Någon bedömning av behovet av stöd i övriga ämnen görs inte. Intervjuade lärare i Lötenskolan och Söderskolan menar att behovet av stöd är större än vad skolorna kan tillgodose. Sammantaget bedömer inspektörerna att särskilt stöd inte ges till samtliga elever i behov utav detta, vilket måste åtgärdas.

Inspektörerna vill i sammanhanget peka på vikten av att eleverna ges möjligheter att nå målen i samtliga ämnen och vill samtidigt uppmärksamma skolan på att rätten till stöd gäller alla ämnen.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn, om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att behovet utreds. Om

utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Rektorn sammanställer för varje skola antalet åtgärdsprogram och jämför detta med screeningsresultaten i årskurs 3 och 5. Utifrån rektorns bedömning upprättas inte åtgärdsprogram för samtliga elever i behov av särskilt stöd på Söderskolan, vilket måste åtgärdas.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att skolornas arbete avseende normer och värden endast delvis motsvarar målen och kraven i styrdokumentet på grund av följande avvikelser:

Trygg miljö

Enligt läroplanen ska eleven i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Genom intervjuer med personal, elever och föräldrar samt genom verksamhetsbesök och dokumentation framkommer att skolorna arbetar förebyggande för att motverka kränkande behandling och att eleverna involveras i arbetet. Trots detta framkommer i elev- och föräldrantervjuer att en del elever i Lötensskolan och Söderskolan upplever miljön som otrygg och att skolornas förebyggande arbete inte har haft tillräcklig effekt, bland annat upplever yngre elever att systemet med kamratstödjare inte tas på allvar av äldre elever. Sammantaget bedö-

mer inspektörerna att Lötenskolan och Söderskolan bör utveckla sitt arbete för att skolorna ska upplevas som trygga miljöer.

Likabehandling

Enligt bestämmelserna ska varje skola ha en likabehandlingsplan som årligen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna. Planen ska anpassas till verksamhetens behov. För att kunna formulera mål för likabehandlingsarbetet under det kommande året och för att utforma relevanta aktiva åtgärder krävs en aktuell kartläggning av verksamhetens behov.

Skolorna inom rektorsområdet har en gemensam likabehandlingsplan som upprättades höstterminen 2006. Sedan dess har ingen revidering gjorts. Det framkommer av intervjuer med rektorn, lärare och elever att lärare och elever inte varit delaktiga i utarbetandet av likabehandlingsplanen och att planen inte fyller någon funktion i skolornas arbete för att främja likabehandling. Sammantaget måste skolorna utarbeta likabehandlingsplaner baserade på aktuella kartläggningar av verksamhetens behov.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektörerna bedömer att elevernas tillgång till en likvärdig utbildning endast delvis motsvarar kraven i styrdokumentet, på grund av följande avvikelser.

Garanterad undervisningstid

Den garanterade undervisningstiden framgår av timplanen som är en bilaga till skollagen. I timplanen anges det totala antalet timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val. Styrelsen ska fatta beslut om fördelningen av den totala tiden på olika årskurser.

Styrelsen för utbildning i Flens kommun beslutade inför läsåret 2003/2004 om fördelningen av den totala tiden och denna fördelning tillämpas av rektorsområdets skolor. Ämnet teknik saknas dock i dessa timplaner, vilket enligt rektorn fått till följd att ingen uppföljning görs om undervisning sker i ämnet eller om eleverna når målen för årskurs 5 i ämnet. Skolverkets ställningstagande framgår av kommunrapporten.

Elevens val

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Genom intervjuer med elever och lärare framkommer att elevens val inte anordnas i Bettna skola och Lötensskolan. Detta måste åtgärdas.

Svenska som andraspråk

Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs anordnas i stället för undervisning i svenska för bland annat elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev.

I rektorsområdet finns många elever med utländsk bakgrund, i synnerhet på Södersskolan. Genom resultat på tester fastställs vilka elever som ska få undervisning i svenska som andraspråk. Dessa elever får undervisning i såväl ämnet svenska som i ämnet svenska som andraspråk. Det framkommer av rektorsområdets dokumentation, bland annat i kvalitetsredovisningen, och i intervjuer med rektorn och lärarna att svenska som andraspråk ses som en stödinsats och inte som ett alternativ till undervisning i ämnet svenska. Vidare framkommer att alla elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk inte får detta.

Sammantaget bedömer inspektörerna att det sätt som undervisning i svenska som andraspråk anordnas i rektorsområdet inte motsvarar kraven, vilket måste åtgärdas.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,

- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering: Inspektörerna bedömer att personalens utbildning och kompetensutveckling i huvudsak motsvarar kraven i styrdokumentet. Mot bakgrund av att arbetet i skolan präglas av ett fokus på ämnena engelska, matematik och svenska vill inspektörerna påpeka vikten av att skolans personal ges nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen, bland annat att eleverna ska ges möjlighet att nå målen i samtliga ämnen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna,
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektörerna bedömer att de krav som styrdokumentet ställer på rektor endast delvis uppfylls på grund av avvikelserna nedan.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorns viktigaste arbetsuppgift är att leda skolans pedagogiska arbete på ett sådant sätt att förutsättningarna för elevernas lärande successivt förbättras.

Rektorsområdets leds av en rektor och en biträdande rektor. Ansvarsfördelningen mellan dem är tydlig. Med hjälp av sin biträdande rektor håller sig rektorn förtrogen med det dagliga arbetet på de fyra skolorna. Rektorn har regelbundna möten med sin personal för att stämna av hur den dagliga verksamheten fungerar och för att diskutera enskilda elevers situation. Diskussioner om utvecklingen av undervisningen, utifrån rektorns iakttagelser i den undervisning som pågår, genomförs dock inte. Inspektionen visar att arbetet inom flera områden behöver förbättras samt att åtgärder behöver vidtas för att verksamheterna ska motsvara målen och kraven i styrdokumentet. Därför bör rektorn ta ett större ansvar för att verksamheterna som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Som framkommer under avsnitt 1.2 och 3.4 genomför skolorna inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten. Detta är ett område för vilket rektorn måste ta ett större ansvar.

Rektors beslutsfattande

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen för utbildningen besluta om placering av elev i särskild undervisningsgrupp. Ett sådant beslut ska innehålla en fullföljdhänvisning eftersom det får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. I Flens kommun har styrelsen delegerat beslutanderätten till rektor. Inspektörerna har tagit del av exempel på beslut som rektorn fattat på delegation och funnit att fullföljdhänvisning saknas, vilket måste åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen ska det för behandling av elevvårdsfrågor finnas en elevvårdskonferens för rektorns arbetsområde. I elevvårdskonferensen ska som ledamöter ingå rektorn, företrädare för elevvården, och berörd klassföreståndare eller motsvarande och annan berörd personal.

Rektorsområdets rutiner vid elevvårdskonferenser innebär att den biträdande rektor ibland deltar i stället för rektor. Inspektörerna vill göra rektor uppmärksam på att han ska ingå som ledamot i elevvårdskonferensen. Möjligheten att hålla sammanträde med elevvårdskonferensen utan att rektor är närvarande får inte brukas i en sådan omfattning att skolan i praktiken kringgår förbudet för rektor att sätta annan i sitt ställe.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete endast delvis motsvarar styrdokumentens krav på grund av följande avvikelser:

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste en skolas verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

Skolorna i rektorsområdet följer upp resultat och verksamhet i olika omfattning och på olika sätt. Som ett positivt exempel kan nämnas Bettna skola, där skolans arbete med normer och värden följs upp genom enkäter till elever och föräldrar och regelbundet vid stormöten där samtliga elever och personal närvarar. Som nämns nedan gör arbetslagen varje vår en uppföljning av rektorsområdets verksamhetsmål. Denna uppföljning används av rektorn vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen men har ingen styrande effekt för skolornas förbättringsarbete.

Som tidigare nämnts används gemensamma tester och prov där resultaten sammanställs av rektorn. Utifrån analyser av dessa resultat genomförs ett gemensamt utvecklingsarbete avseende läs- och skrivinlärning. Som framkommer under avsnitt 1.2 följer skolorna upp resultaten i ämnena engelska, matematik och svenska och vidtar åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Måluppfyllelsen i övriga ämnen följs inte upp och underlag för förbättringar saknas därmed. Inspektörerna bedömer därför att skolornas kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt bestämmelserna ska en kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska även innehålla en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Kvalitetsredovisningen ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Områdets rektor har sammanställt en kvalitetsredovisning för 2007 utifrån uppföljningar som personalen i rektorsområdet gjort för respektive skola enligt en gemensam mall. I denna process följs ett antal verksamhetsmål upp som alla går att härleda till mål och krav i de nationella styrdokument. Ett av verksamhetsmålen är att alla elever ska kunna läsa, skriva och räkna på vårterminen i årskurs 3. Som underlag för bedömning av måluppfyllelsen redovisas resultat på tester och prov i form av ett genomsnitt för rektorsområdet. Bedömningen av måluppfyllelsen redovisas som ett kryss, för det här aktuella verksamhetsmålet anges "målet ej uppfyllt". Angivna åtgärder för utveckling är också områdesgemensamma, exempelvis ökade medel för kompetensutveckling och utökning av

antalet speciallärare. Någon bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen finns inte. Likaså saknas en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Av intervjuer med skolornas personal framkommer att varken rektorsområdets kvalitetsredovisning eller underlagen från skolorna har någon styrande funktion för det vardagliga arbete. Enligt intervjuade lärare beror detta på att resultaten och bedömningarna för varje skola har aggregerats till rektorsområdesnivå samt att ingen vidare diskussion av den egna skolans resultat har förts inom skolan tillsammans med rektorn.

Sammantaget bedömer inspektörerna att innehållet i kvalitetsredovisningen inte motsvarar kraven i förordningen, vilket måste åtgärdas.

Det framkommer av samtliga intervjuer att elever och vårdnadshavare ej deltagit i utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Även detta måste åtgärdas.

Datum

Ort

2008-10-10

Linköping

Eleonor Duvander

Rut Hård af Segerstad

Gunnar Olausson